

Теорія міжнародних відносин

Тема 5

Реалізм

***Викладач:
Шевчук В.***

12.03.2010 р.

Структура

- Історична еволюція реалізму
- Особливості окремих напрямів реалізму
- Теорія гегемонічної стабільності
- “Велика шахівниця” (З. Бжезінський)

5-1 Історична еволюція реалізму

- XIX ст. — геополітичний реалізм
- 1940-і роки — класичний реалізм
- 1950-ті роки — ліберальний реалізм
 - Англійська школа (1981 р.)
- 1970-ті роки — неолібералізм (структурний реалізм)
 - [Kenneth Waltz](#) (1979)
- 1980-ті роки — неокласичний реалізм

Головні засади реалізму:

- Теорія гегемонічної стабільності
- Використання політичного впливу для поліпшення економічного становища
- Максимізація влади національною державою

“Гегемонічна стабільність”

- “лідерство”
- “відповідальність”
- попередження глобальної нестабільності

Переваги гегемонічної структури ліберального типу:

- підтримання системи відкритих товарних і фінансових ринків
- надання допомоги на випадок кризових явищ,
- попередження руйнівної конкуренції
- зміцнення довіри до монетарної системи

Зовнішня політика національних держав

- Раціональна
- Довгострокова мета — максимізація влади
- Можна втратити економічну владу на користь довгострокових стратегічних пріоритетів (наприклад, послаблення інших держав)

5-2 Особливості окремих напрямів реалізму

■ Класичний

- “бажання влади та домінування становлять фундаментальну складову людської натури»

■ Ліберальний

- Оскільки світова система є анархічною, міжнародне право і порядок потрібно формувати за допомогою дипломатії в рамках діяльності міжнародних організацій

■ Неореалізм

- З метою забезпечення державної безпеки необхідно постійно готуватися до конфліктних ситуацій

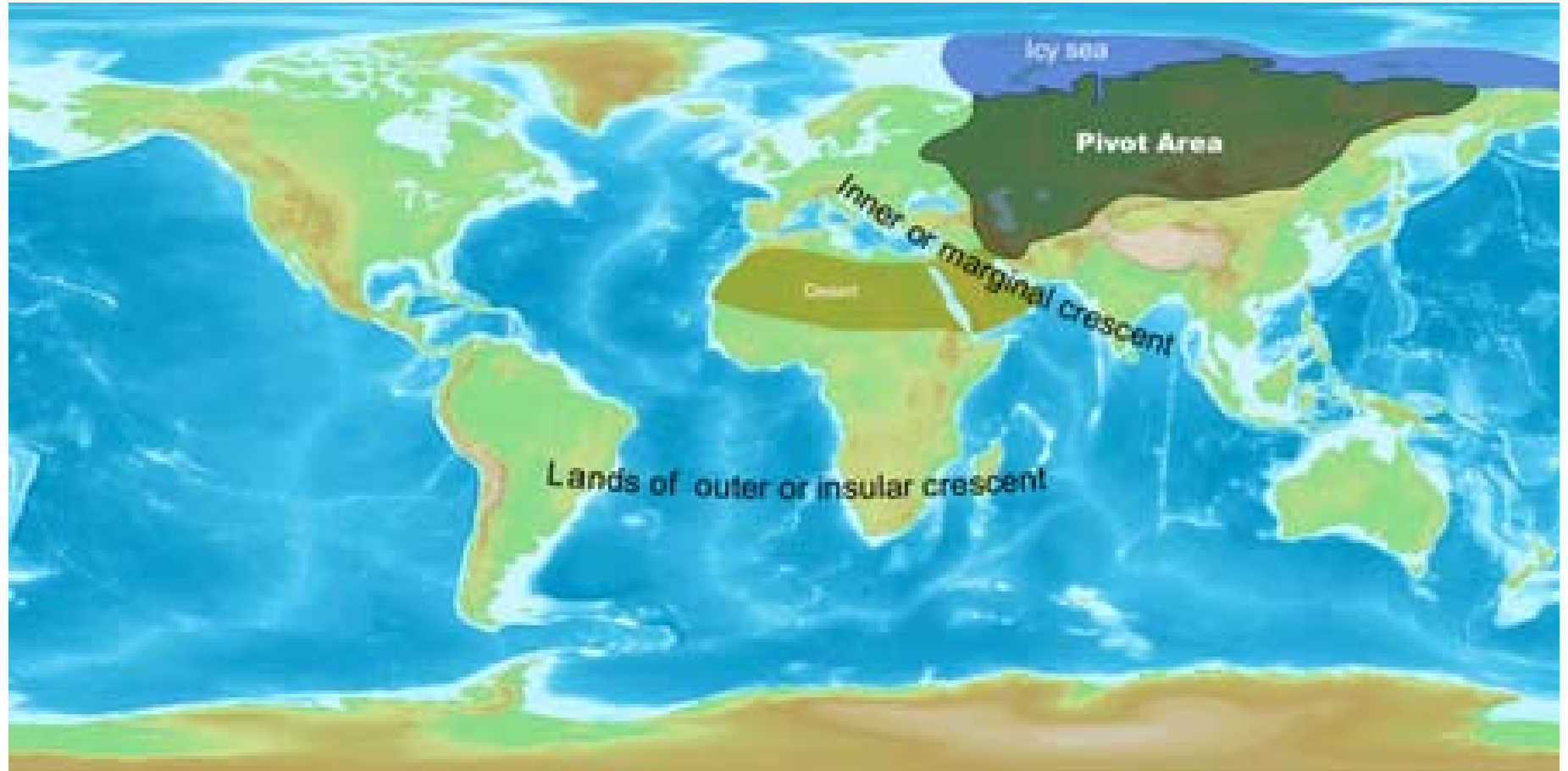
■ Неоокласичний реалізм

- баланс впливу на міжнародній арені (незалежна змінна) >>> внутрішнє сприйняття зовнішнього світу (проміжний показник) >>> архітектура зовнішньої політики (залежна змінна)

Halford Mackinder (England) в Heartland Theory (1904 р.) баланс влади

визначають:

- географічні умови
 - економічні
 - стратегічні
- кількість населення, його «чоловічість» (virility), технологічне оснащення та організація окремих народів (competing peoples)

Головний висновок (1919 р.)

- «Хто керує Східною Європою, той контролює the Heartland; хто керує the Heartland, той контролює the World-Island; хто керує the World-Island, той володіє світом.»
 - The Heartland (від Волги до Янцзи та від Гімалаїв до Арктики)
 - The World-Island (Європа, Азія, Африка)
 - The offshore islands (Велика Британія, Японія)
 - The outlying islands (Північна та Південна Америка, Австралія)

Способи отримання контролю:

- Успішне завоювання Росії однією із західних країн (найімовірніше, Німеччиною)
- Російсько-німецький альянс
- Завоювання Росії Японо-китайською імперією

■ Karl Haushofer (1869-1946)

□ *Drang nach Osten*

■ **Friedrich Ratzel** (1844-1904)

□ *Lebensraum*

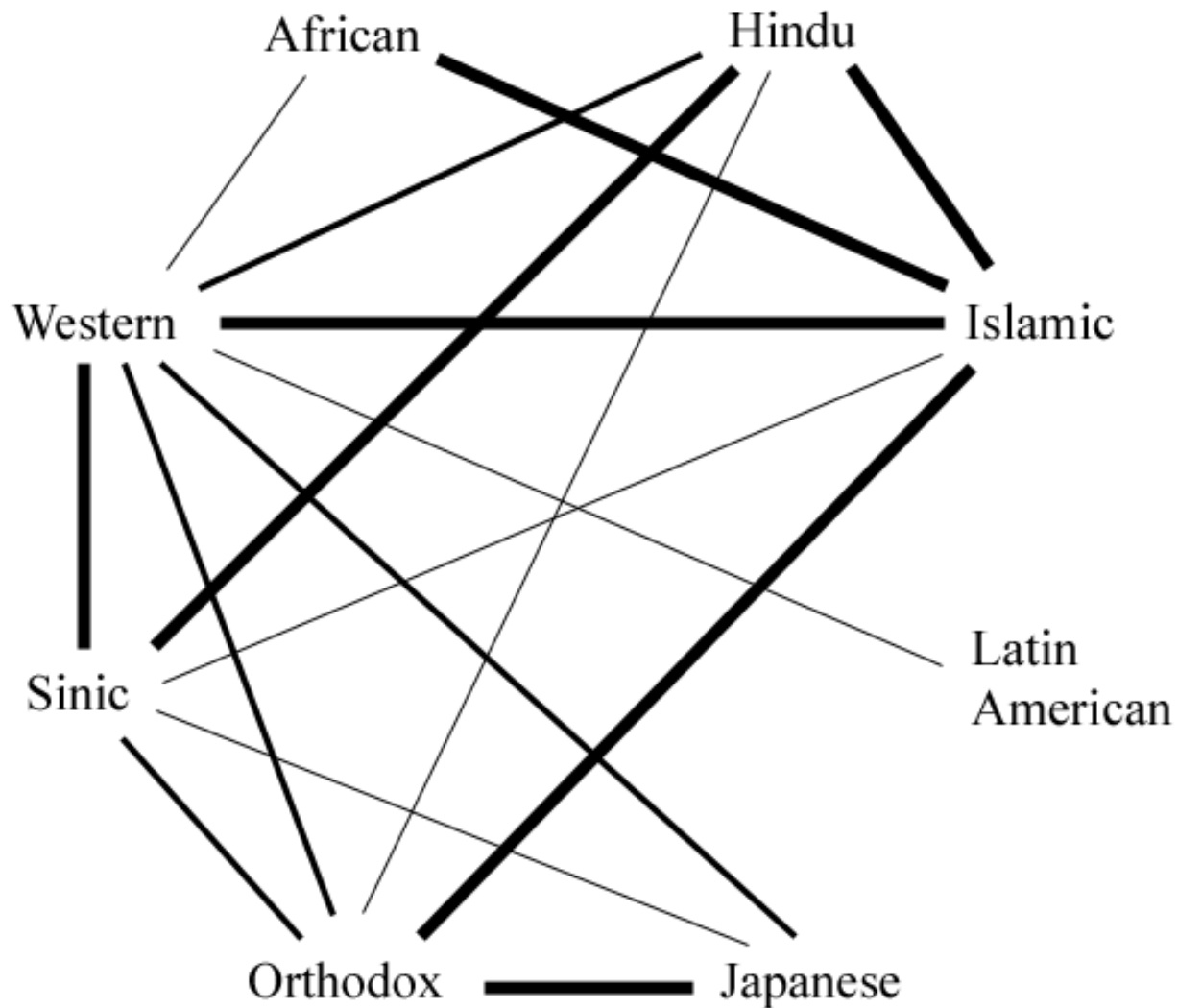
(«життєвий простір").

1980-ті роки — ренесанс Критичної геополітики

- Richard Schofield
- Samuel Huntington
(1927-2008)

Greater line thickness represents more conflict in the civilizational relationship.

Відмінності між окремими теоріями
реалізму стосуються декількох
принципових питань (Gilpin 1987, p. 25):

- Яким є вплив організації ринкового середовища на економічне зростання та перерозподіл доходу?
- Як ринкове середовище впливає на внутрішню і зовнішню політику?
- Як впливають на економічні процеси питання війни і миру?

5-3 Теорія гегемонічної стабільності

- *альтруїстична*
- *системна*

Функції країни-лідера:

- стимулювання вільної торгівлі,
- антициклічне кредитування,
- послаблення кризових явищ,
- визначення політики обмінних курсів,
- забезпечення координації монетарної політики.

Інші типи країн:

- Малі
- Середні
 - країни “підтримки”
 - деструктивні країни

Гармонії світовому співтовариству надають:

- присутність достатньої сили (*англ.* power)
- ліберальна ідеологія
- спільність інтересів
- неформальна легітимізація
гегемонічного лідерства

Характеристики окремих груп країн:

- Гегемоністичний лідер
 - Здатність йти на короткочасні втрати задля отримання довгосторокових переваг
 - Здійснення одноосібного лідерства

■ Країни «підтримки»

- ☐ Не можуть одноосібно керувати світовою економікою;
- ☐ Намагаються оптимізувати кошти і вигоди від участі у міжнародних справах;
- ☐ Схильні до переговорів;
- ☐ У разі відсутності гегемонічного лідера зберігають ліберальне спрямування.
- ☐ Залежать від системи противаг і обмежень

■ Деструктивні країни.

- ☐ “центри зростання”

■ Вільні країни

5-4 “Велика шахівниця” (З. Бжезінський)

США домінують у чотирьох вирішальних сферах глобальної влади:

- військовій
- економічній
- технологічній
- культурній

-
- Росія і Китай – це дві держави, що опираються американській гегемонії
 - Ядерний потенціал
 - Не мають змоги кинути сили на великі відстані

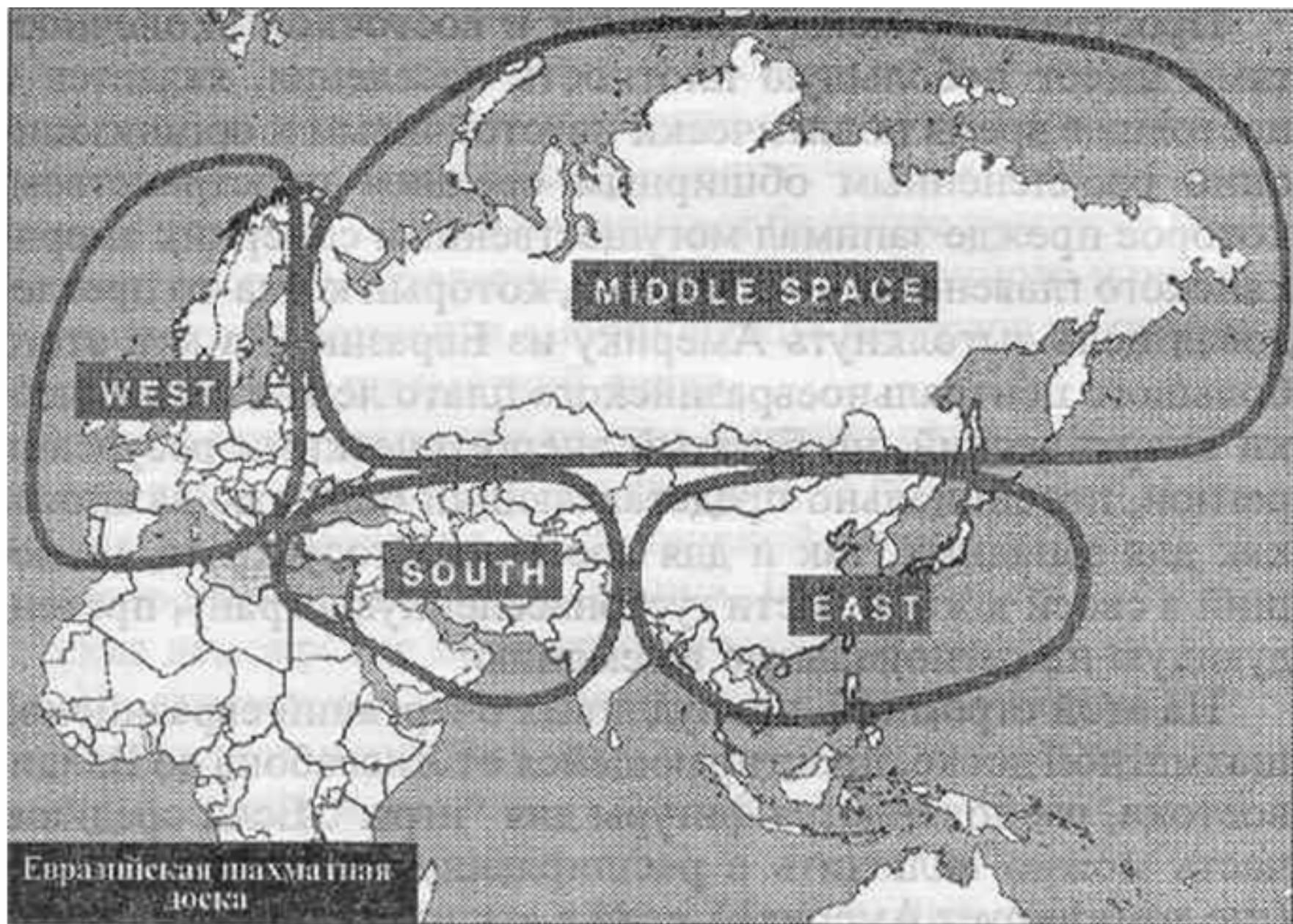
-
- Європа виявляє все більше ознак копіювання американського підприємництва
 - НАТО прив'язує найпродуктивніші та найвпливовіші країни Європи до США
 - Вплив на міжнародні фінансові організації

Основні риси нового міжнародного порядку (с. 28-29)

- Колективна система безпеки
- Регіональна економічна співпраця
- Консенсусні процедури
- Демократичне членство в ключових альянсах
- Зародження глобальної конституційної і правової структури

-
- Найважливіший геополітичний приз – це Євразія (с. 30)
 - Євразія як найбільший континент земної кулі - геополітично осьова (с. 31)
 - контроль двох найважливіших регіонів світу

Особливості гегемонії США (с. 35):

- вирішальний вплив, але не безпосередній контроль
 - Євразія вимагає геостратегічної майстерності, обережного, вибіркового і дуже зваженого розгортання американських можливостей на величезній євразійській шахівниці
- Америка надто демократична вдома, щоб бути авторитарною за кордоном

-
- **Активні геостратегічні гравці** – це держави, що мають спроможність і національну волю застосувати силу чи вплив поза своїми кордонами наявний геополітичний стан справ (с. 40)
 - **Геополітичні осі** – це держави, чия важливість походить не з їхньої сили і мотивації, а радше з уразливого розташування та з наслідків їхніх потенційно ранимих умов для поведінки геостратегічних гравців

Геостратегічні гравці:

- Франція
- Німеччина
- Росія
- Китай
- Індія

Геополітичні осі:

- Україна (допомога у трансформації Росії)
- Азербайджан (“корок у пляшці”)
- Південна Корея (стримування Японії)
- Туреччина (стабілізація Чорноморського регіону)
- Іран (стримування районі Перської затоки)

Геостратегічна проблема вирішального значення – вихід Китаю як великої сили

- Кооптування до більш азійської регіональної структури співпраці
- “Великий Китай”
- “Антигегемоністична коаліція” (Китай, Іран, Росія)

Європа

- Важливий геополітичний плацдарм США на євразійському континенті
- Справді європейська “Європа” як така не існує
- Спад внутрішньої життєвості Європи
 - Інертна і сильна бюрократія

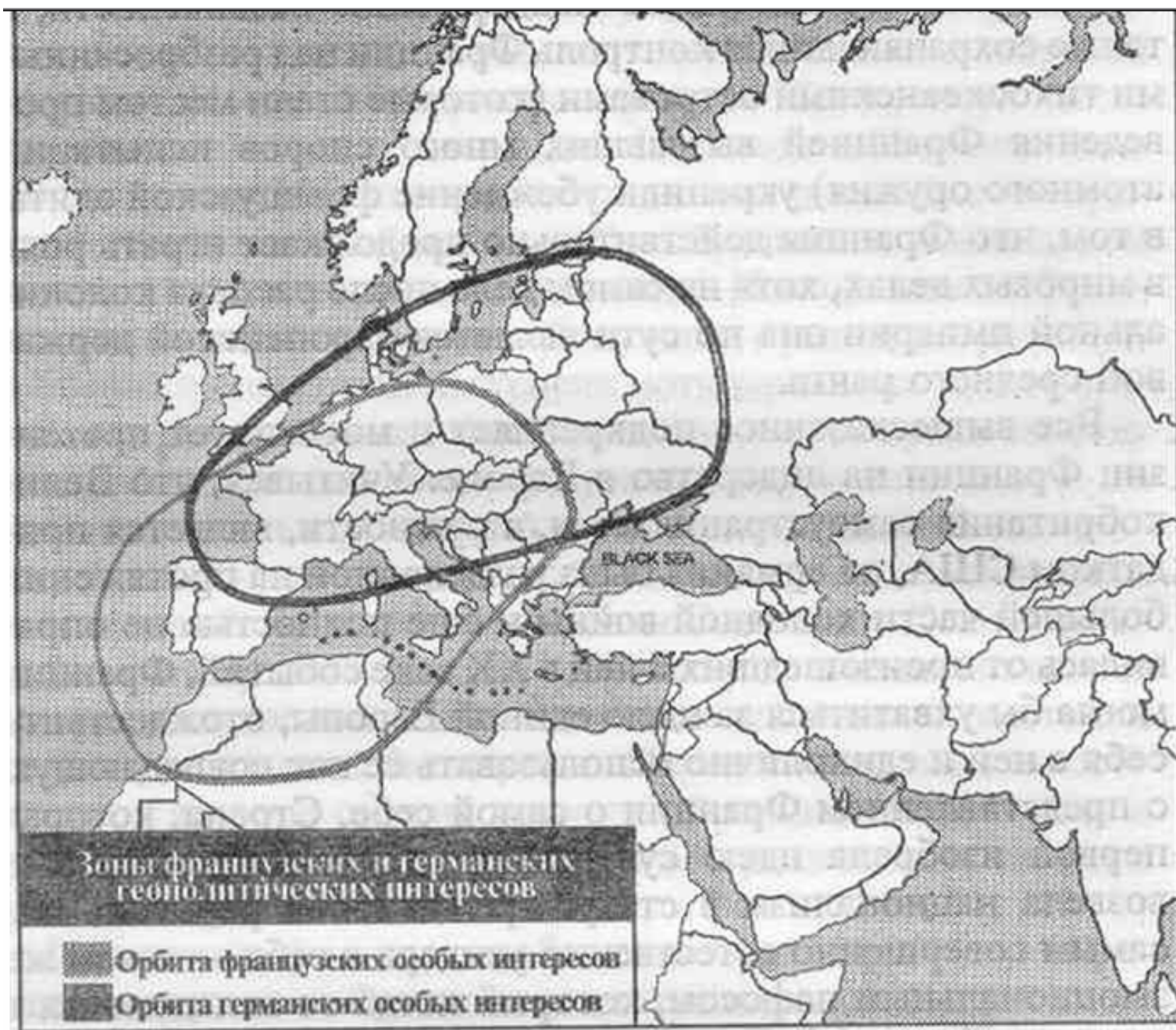
Франція

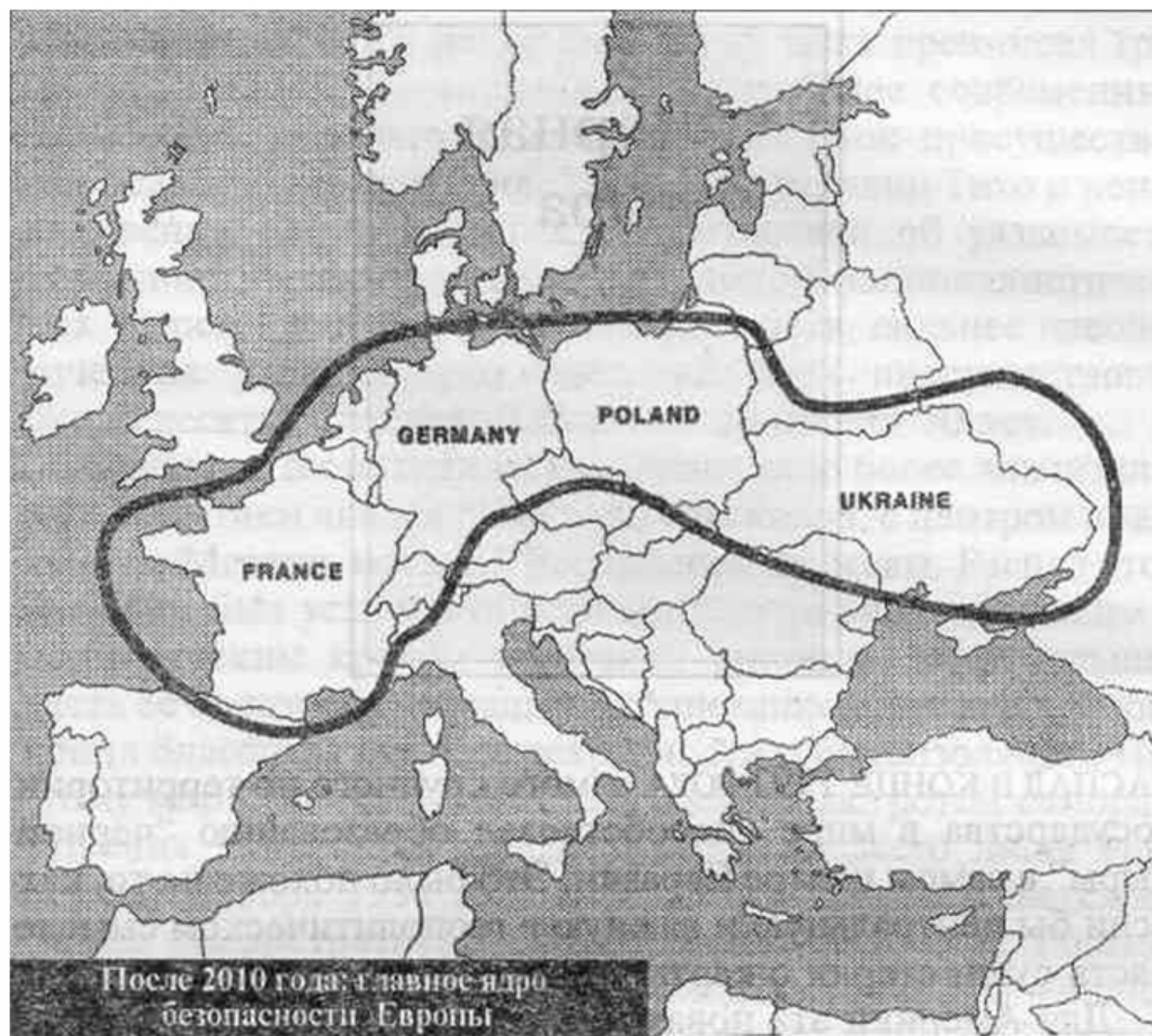
- Мріє про відновлення минулої французької величі
- Обурення від “англосаксонського домінування”
- Зневага до “американізації” культури

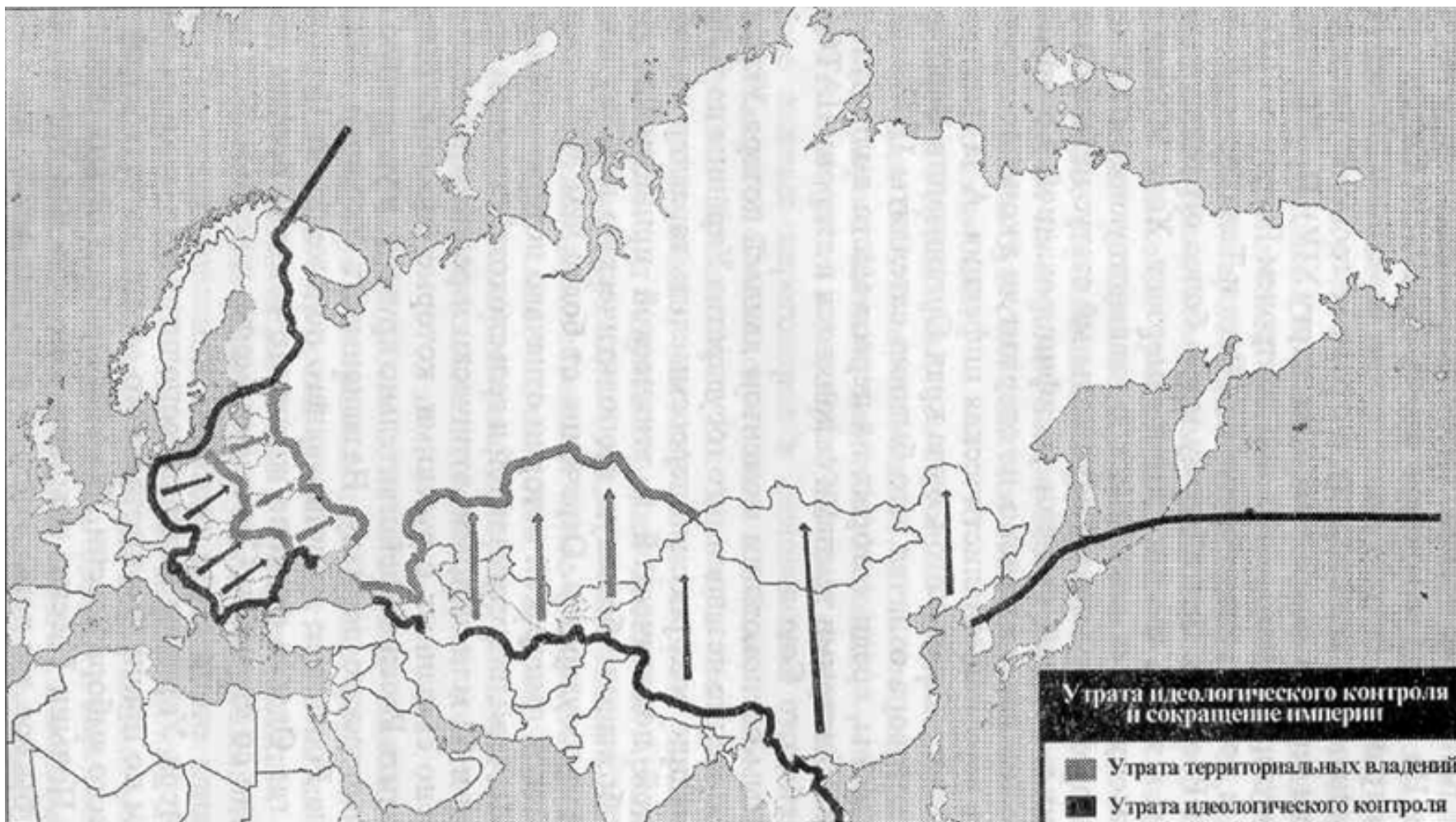
Німеччина

- Тісніша прив'язаність до США
- Відновлення моральних і політичних мандатів

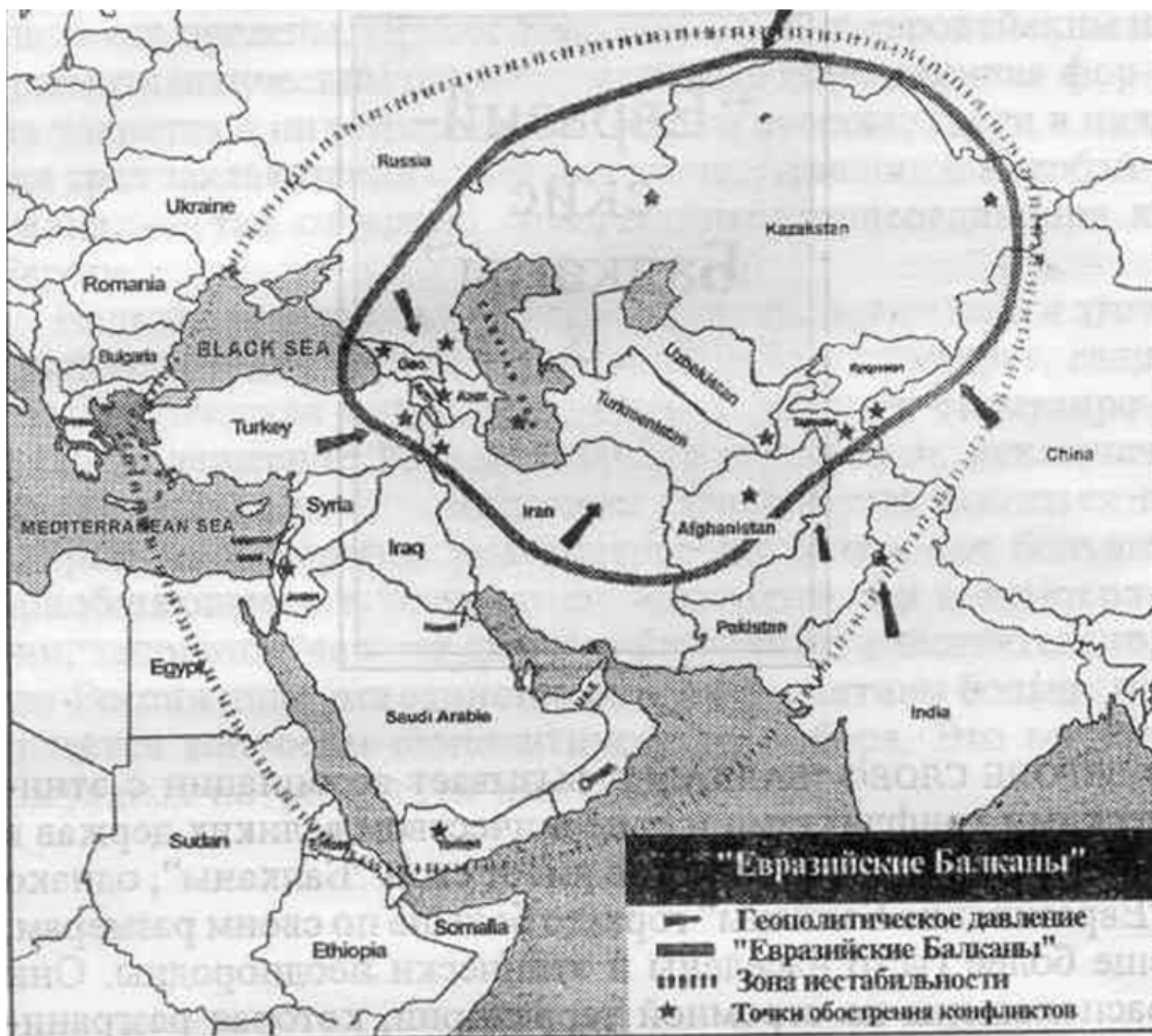

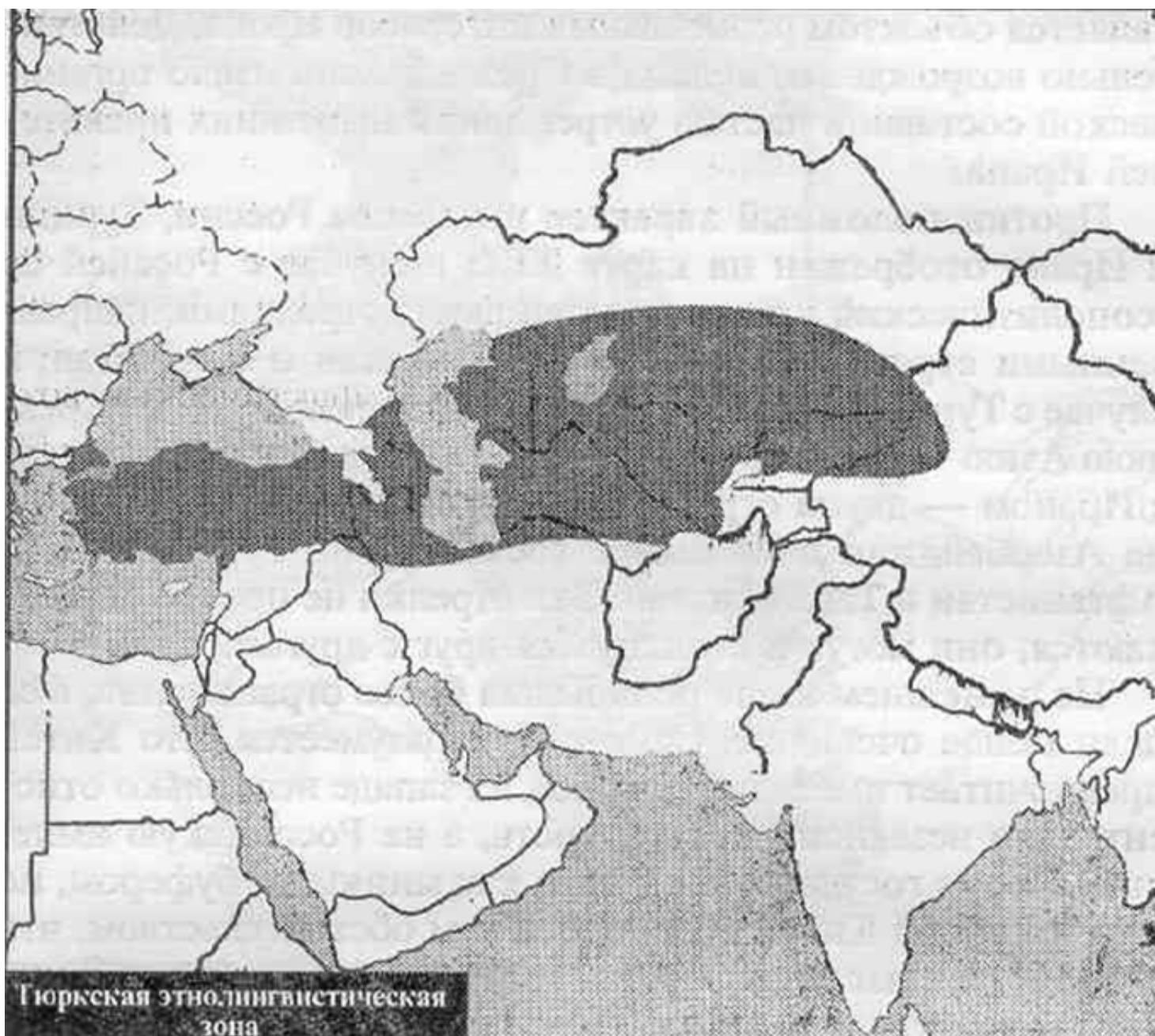

После 2010 года: главное ядро
безопасности Европы

ЧОРНА ДІРА

Тюркская этнолингвистическая
зона

